

GYŐZTES CSATÁINK • HŐSÖK, VITÉZEK! HA VITÉZ VAGY, JER VELEM!

Így hívott csatába egyik tüzes kuruc nótánk mindenkit, akinek elege volt a labanc zsarnokságból. Kik voltak a kurucok, és kik a labancok? A labancok a császár emberei, a kurucok az ellenük lázadó magyarok. I. Lipót osztrák császár 1686-ban segített kiűzni a törököket, de cserében saját meghódított területek tekintette Magyarországot. Három év alatt többet rabolt, mint a törökök 150 év alatt. Szenvedtek a jobbágyok, a kézművesek, a végvárak elbocsájtott katonái, de még az előjogaiktól megfosztott nemesek is. Lázadtak, visszavágtak, ahol csak tudtak.

Rákóczi találkozója Esze Tamással

A portyázó kurucokat elsőként a „kuruc király”, gróf Thököly Imre szervezte hadsereggé. Kitűnő hadvezér volt. A szikszói és a zernyesti csatában egyaránt megsemmisítő csapást mért a császári hadakra. A lázadás azonban akkor szélesedett szabadságharccá, amikor Thököly nevelt fia, Rákóczi Ferenc állt az élére.

A mesékből tudjátok, és jó lenne, ha magatok számára is eszetekbe vésnétek: aki a könnyebb utat választja, és kitér a megpróbáltatások elől, nem válik soha hőssé.

Rákóczit kemény próbatételek faragták vezérré.

Még csecsemő, amikor apját elveszíti, hatévesen nevelőapja, Thököly Imre kuruc táborában szokja a hadi életet, tízévesen az osztrákok által ostromolt Munkács várában sebesülteket ápol anyja, a hős várvédő Zrínyi Ilona oldalán. A császár, hogy kinevelje belőle a lázadó családi örökséget, elválasztja anyjától, és csehországi kolostorba küldi. Édesanyjával soha többé nem találkozhat, de jelleme oly szilárd, hogy az idegen nevelés sem farag belőle Habsburg-párti főurat.

A fényűző semmittevés helyett megalázott országa minden gondját a vállára veszi. Tekintélye, mérhetetlen vagyona, műveltsége, vezetői adottságai jelentik a biztos alapot, szabadságszeretete és népe iránti felelősségérzete adja az erőt a nehéz sors vállalásához.

Szembefordul a bécsi udvarral, ám titkos levelezése a császár kezébe jut. 1701-ben a bécsújhelyi börtönbe vetik. Innen vitték vérpadra nagyapját, Zrínyi Pétert is, de Rákóczinak szerencsére nem ez a sors jut. Felesége segítségével sikerül megszöknie. Lengyelországba menekül. Bercsényi Miklós gróf és Esze Tamás kérésére 1703. május 6-án kiadja a brezáni kiáltványt, amelyben hadba szólít „nemest és nemtelent”, az egész magyar nemzetet.

Serege nőttön nő, de még így is eltörpül a labanc túlerővel szemben. Bölcs diplomáciai, gazdasági intézkedésekkel, sőt saját vagyonával is igyekszik támogatni

Rákóczi zászlóján ez áll:
Cum Deo pro patria et libertate.
Mit jelent a latin mondat?

a szabadságharcot. A legnagyobb segítséget azonban vezéreinek hősiessége, elszántsága és hadi tehetsége jelenti.

Melyik volt a kurucok legkedvesebb hangszere? Ha megszólalt, tízezrek sorakoztak a fejedelem zászlaja alá, a bukás után pedig a császáriak még a hangjától is rettegtek, tiltották, törték, zúzták, mint a magyar szabadság jelképét.

Ha vitéz vagy, jer velem! Béri Balogh Ádám nótája ez, aki nyolc éven át tartotta rettegésben a császáriakat:

*Fakó lovam, a Murza,
Lajta vizét megússza;
Bécs-alját ha nyargalja:
Császár azt megsiratja...*

Nyolc gyermeke volt, mégis egész vagyonát a szabadságharcra áldozta. A labancok elfogták, s mert nem tudták megvesztegetni, lefejezték.

Bottyán János kuruc generális fél szemét elveszítette a csatában, ezért Vak Bottyán néven emlegetik. A Dunántúl hős védője volt, Szentgottárdnál szétverte Heister császári tábornagy seregét, Érsekújvárt utolsó leheletéig védte. Katonái rajongva szerették, mert szigorú rendet tartott, de emberséges volt.

Majos János saját élete árán mentette meg a fejedelmet a munkácsi csatában. Ilosvay Imre volt Rákóczi legvakmerőbb

huszártisztje, Guthy István ezredes az erdélyi csatatereken vitézkedett.

Rákóczi főgenerálisa, legközelebbi barátja, tanácsadója és harcostársa gróf Bercsényi Miklós volt. Törökországban is kitartott mellette, 1906-ban történt újratemetésük óta pedig vele alussza örök álmát a kassai Szent Erzsébet székesegyházban.

Nézd Rákóczi tiszta homlokát, bátor tekintetét, büszke tartását! Egész lényé erkölcsi és lelki nagyságot sugároz. A győzelem jelképe ő, nem a vereségé. Nem legyőzték, hanem elárulták: szövetségesei cserben hagyták (XIV. Lajos francia király és az orosz cár), harcostársai közül sokan nem tudtak felmagasodni hozzá, gyávák, megalkuvók voltak. A gróf Károlyi Sándor vezényletével megkötött, megalázó szatmári békéhez, a lélekroppantó nagymajtényi fegyverletételhez a fejedelemnek semmi köze nem volt. Sem vezéri nagyságára, sem erkölcsi tisztaságára, sem emlékére nem vethetnek árnyékot. A száműzetés évtizedei sem megtörték, hanem növelték tiszta fényét.

Sorsát maga választotta, maga teljesítette be. Ha hűséget esküdött volna a győztes ellenségnek, nem kellett volna bujdosnia. De akkor nem lenne ott az arcképe minden magyar tisztaszóban, és nem róla szólna ez a mese.

Zsigmond Emese

Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc

Novemberi megfejtések: Osztrák császárok, akik magyar királyok is voltak: I. Lipót, I. József, Mária Terézia, II. József, II. Lipót, V. Ferdinánd, I. Ferenc József, I. Károly. Mindhárom évszám magyar szabadságharcot jelöl. 1604 Bocskai István, 1703 Rákóczi Ferenc, 1848 Kossuth Lajos nevéhez köthetik. Mátyás király hadvezérei: Magyar Balázs, Kinizsi Pál, Báthori István, Szapolyai (Zápolya) István, Dávidházi István, Egervári László, Jan Zelei. **Nyertesek: Jánosi-Rancz Júlia, Marosvásárhely; a maroskeresztúri IV. B; az esztelneki IV. osztály.**

